

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV 1010, tālr. 67686768, fakss 7244074, e-pasts tiesibsargs@tiesibsargs.lv

Rīgā

2019. gada decembrī Nr.
Uz 26.11.2019. Nr.02-01.7/241e

Centrālajai vēlēšanu komisijai
cvk@cvk.lv

Par likumprojektu „Grozījumi Izglītības likumā”

Latvijas Republikas tiesībsargs ir saņēmis Centrālās vēlēšanu komisijas vēstuli (reģistrēta 26.11.2019. ar Nr.416), kurā lūgts sniegt atzinumu par to, vai likumprojekts „Grozījumi Izglītības likumā” (turpmāk – likumprojekts) ir uzskatāms par pilnīgi izstrādātu Satversmes 78. panta izpratnē.

Satversmes tiesa ir norādījusi, ka, lai likumprojektu atzītu par pilnīgi izstrādātu:

- tam ir jābūt noformētam likumprojekta veidā saskaņā ar Saeimas kārtības ruļļa prasībām;

- tas nevar paredzēt tādus jautājumus, kuri vispār ar likumu nav regulējami;
- saskaņā ar likumības principu atzīstams, ka par pilnīgi izstrādātu nav atzīstams likumprojekts, kas tā pieņemšanas gadījumā nonāktu pretrunā ar Satversmē ietvertajām normām, principiem un vērtībām, kā arī Latvijas starptautiskajām saistībām¹.

Vadoties no iepriekš minētā, tiesībsargs sniegs atbildi uz jautājumu, vai iesniegtais likumprojekts tā pieņemšanas gadījumā nemonāks pretrunā ar Satversmē ietvertajām normām, principiem un vērtībām.

Likumprojekta 9.panta pirmā daļa paredz noteikt, ka “Valsts pašvaldību un valsts augstskolu izglītības iestādēs izglītību iegūst valsts valodā un citās valodās”.

Likumprojekta 9.panta pirmā prim daļa paredz, ka “Privātajās izglītības iestādēs vispārējo izglītību un profesionālo izglītību pamatizglītības un vidējās izglītības pakāpē iegūst valsts valodā un citās valodās”.

Jautājumā par to, kādos gadījumos valsts dibinātās augstskolās iespējama svešvalodu lietošana studiju programmu īstenošanā, eksāmenu kārtošā un bakalaura, maģistra, doktora un diplomdarbu izstrādē attiecīgi likumprojekta 9.panta trešā prim daļa, ceturtā daļa un piektā daļa no pašlaik spēkā esošās tiesību normas redakcijas atšķiras ar to, ka tās papildinātas ar vārdiem “vai Apvienoto Nāciju Organizācijas oficiālajā valodā”.

¹ Skat. 2012.gada 19.decembra Satversmes tiesas lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr.2012-03-01 18.3.punktu.

Latvijas Republikas Satversmes ievada piektajā rindkopā ir nostiprinātas tās vērtības, kas veido Latvijas identitāti Eiropas kultūrtelpā. Viena no šīm vērtībām ir latviešu valoda. Šajā rindkopā latviešu valoda ir minēta kā demokrātiskās līdzdalības un sabiedrības saliedētības pamats, ar to saprotot, ka tieši latviešu valoda ir tā, kas vieno dažādu izcelsmju cilvēkus Latvijā. Tādēļ valstij tā ir jāveicina, lai tā patiesi kļūtu par visas sabiedrības kopējo valodu.²

Likumprojekts paredz ieviest to, ka izglītības ieguves valoda visos izglītības līmeņos iegūstama latviešu valodā, taču noteiktos gadījumos – arī citās valodās. Tātad secināms, ka jebkurā pasaules valodā.

Savukārt valsts dibinātās augstskolās izglītību iespējams iegūt ne tikai latviešu valodā un noteiktos gadījumos arī Eiropas Savienības oficiālajās valodās, bet arī dzan Apvienoto Nāciju Organizācijas oficiālajās valodās. Tātad secināms, ka jau bez pieļaujamajām Eiropas Savienības oficiālajām valodām – spāņu, angļu, franču, likumprojekts paredz arī iespēju noteiktos gadījumos iegūt augstāko izglītību ķīniešu, arābu un krievu valodās.

Tiesībsarga ieskatā likumprojekts nav vērsts uz latviešu valodas kā visas sabiedrības kopējās valodas veicināšanu.

Katrai valstij ir pamatvērtības, kas valsti padara par to, kas tā ir. Latviešu valoda ir Latvijas pamatvērtība – identitātes pamats un valstiskuma kodols, un tieši ar latviešu valodas kā valsts valodas un Eiropas Savienības oficiālās valodas starpniecību un palīdzību gan pilsoņi, gan citi iedzīvotāji īsteno savas tiesības un uzņemas arī pienākumus.

Latviešu valoda tāpat kā valsts karogs, himna un ģerbonis ir valsts simbols, un šajā nozīmē valsts valoda īsteno vienu no divām būtiskākajām funkcijām – valodas simbolisko funkciju.

Ņemot vērā, ka likumprojekts pēc satura ir pretrunā Latvijas Republikas Satversmē ietvertajām vērtībām, likumprojekts vērtējams kā nepilnīgi izstrādāts.

Tiesībsargs

J.Jansons

Skudra 67201409
agris.skudra@tiesibsargs.lv

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

² Latvijas Republikas Satversmes komentāri, Ievads, I nodaļa, Vispārējie noteikumi. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2014, 131.lpp.